

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: *Halász Ernő*
Cím: *Negyven éves a parlament
dunaparti palotája*

Forrás: *Ujság*

Bp.
(Hely)

1942 okt. 8.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Old

Osztályozás

Tárgy

725.11

Hely

Idő

"1942"

Személy

HALÁSZ ERNŐ:

Negyven éves a parlament dunaparti palotája

Október 8-án negyven esztendeje, hogy a dunaparti ragyogó palotát, az országgyűlés akkor elkészült házát, átadták hivatásának, illetve megtartották benne az első rendes képviselőházi ülést.

Az első kapavágás

A törvényhozás már régen belátta, hogy nemcsak modern és megfelelő, de az országhoz méltó parlamenti épületre van szükség és ezért ki-mondotta, hogy az ország fővárosában, Budapesten, a törvényhozás mindkét Háza számára új épületet kell emelni. Már 1880-ban, illetve 1884-ben törvényt hoztak erről, majd kiírták a pályázatot, amelynek alapján Steindl Imre kapott megbízást a palota megépítésére. Hosszabb vita után azt a helyet jelölték ki, ahol a parlament ma áll és 1885 október 12-én tették meg az első kavágást. Csak kevesen tudják, hogy az óriási épület egyetlen összefüggő betonlapra épült, amely általában két, néhol azonban több mint négy és fél méter vastag és 19.525 négyzetméternyi területet bo-

rit be. Az épület hossza 265, szélessége 123 méter. Valamelyik statisztikus kiszámolta, hogy negyvenmillió darab téglát építettek be a palotába, amelynek tíz udvara és huszonnycok feljárata van.

Az építkezés nem valami tulságos gyorsan haladt előre. Csaknem tíz évvel az első kapavágás után, 1894 május 5-én, tartották meg az úgynevezett „bokréta-ünnepet”, majd két esztendő múlva, 1896 június 8-án, a kupolacsarnok már annyira készen állott, hogy a millenium alkalmából hozott 1896. évi VI. t.-c.-t, amely a magyar állam ezeréves fennállását iktatta törvénybe, itt hirdették ki ünnepélyesen.

Még további hat esztendőnek kellett elteltie, hogy a palotát végleg át lehessen adni céljának. Így hát tizenhét esztendővel az első kapavágás után készen állott a magyar főváros egyik legnagyobb és legszebb épülete, amelynek költségei messze túlhaladták az első költségvetések tételeit. Végeredményben körülbelül 57 millió aranykoronájába került a nemzetnek a törvény-

hozás mai Háza.

Izgalmas premier az új palotában

1902 október 8-án délelőtt tartották meg az új Házban az első ülést. Ebben az időben Széll Kálmán volt az ország miniszterelnöke és Apponyi Albert gróf ült a képviselőház elnöki székében. A képviselőház a nyári szünet előtt még a Sándor-utcai palotában ülésezett. Innen ment nyári szünetre júniusban, amikor királyi kéziratral be-rekesztették az ülésszakot s az új ülésszakot ő felsége október 6-ára hirdette meg, persze a régi tradícióknak megfelelően a kihirdetés napjától számított harmadik napon, tehát október 8-án tartották meg az első ülést.

Fél tíz sem volt, amikor az első képviselő a palotában megjelent, de a tíz órára hirdetett ülést fél tizenegyig nem lehetett megnyitni, mert az idő eltelt azzal, hogy a képviselők a folyosókon és a különböző szobákban ide-oda járkáltak, keresgél-

tek. Sokan összelévesztették a ruháért a karzattal, majd egyszer csak megszólalt a csengő, mire mindenki a terembe rohant. Kiderült, hogy csak próbacsengetés volt.

A miniszterelnök, Széll Kálmán tréfásan megjegyezte: „Itt olyan hosszú utak vannak, hogy vicinálásra lenne szükség.” Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter nem találta meg a miniszteri szobát, úgy kellett odavezetni. Kifogásolták azt is, hogy az elnöki pódium igen magas van, még Apponyi Albert gróf is kicsinek látszik az elnöki székben.

Hatamas vihar az első ülésen

Apponyi Albert gróf az ülés megnyitása után Nyegre László jegyzővel felolvastatta az új ülésszakot megnyitó királyi kéziratot. A függetlenségi párt paprikás hangulatban érkezett és mindjárt az első ülésen olyan parázs botrány kerekedett, amilyent azután jó egynehányat látott még ez a márvány-nyal, csillárokkal ékes terem. Alig jutott Nyegre László felolvasásában a királyi kézirat első szavaihoz, a függetlenségi párt padsorából kórusban zugott fel a kiáltás:

— Hol van a király?

— Miért nem jött el a megnyitásra a király is?

Ezután felállt Barabás Béla és

fulmináns beszédet mondott, hatalmas közjogi kirohanást rendezett a királyi kézirattal, a kiegyezéssel, s a kormány magatartásával kapcsolatban. Beszédét állandóan a közbekiáltások özöne, a felháborodás moraja zavarta, úgyhogy Apponyi Albert gróf, aki pedig meg tudta őrizni hidegvérét és otthonos volt az elnöki székben, folyton a csengőt rázta és erőlyesen próbált rendet teremteni.

Barabás Béla megvádolta a kormányt: azért rekesztette be az ülésszakot királyi kézirattal, hogy „megszökhesse a nyáron tartott Kossuth-ünnepről”

Már erre éktelen vihar tört ki, amely azután fokozódott, amikor Barabás azt mondotta, hogy kiegyezési tárgyalások folynak, amelyekkel tönkre akarják tenni Magyarországot és ebben „ott van a király akarata”.

Nos, lett erre szörnyű zaj és vihar s az elnök rendre is utasította Barabás Bélát, amiért a király személyét bevonta a vitába. Barabás ezután kijelentette, hogy neki és pártjának semmiféle kiegyezés nem kell, nekünk — mondotta — a nemzet gazdasági önállósága kell. Beszéde során szinte bejelentette a később elkövetkező obstrukciót. Szóvatette még az úgynevezett tengerszem kérdését is, amely akkoriban a politikai életben nagy vihart keltett.

Széll Kálmán harca az ellenzékkel

Széll Kálmán miniszterelnök áll fel ezután, hogy válaszoljon Barabásnak. A függetlenségi párt azonban olyan tomboló lármába fogott, hogy Széll Kálmán meg sem tudta kezdeni beszédét. Apponynak az elnöki székéből kellett kérnie, majd figyelmeztetnie a képviselőket, ne tegyék lehetetlenné a parlamenti tárgyalást és tartsák szem előtt, hogy ebben a teremben mindenkit kötelességük meghallgatni.

Széll Kálmán, akinek rendkívül nagy parlamenti gyakorlata és ügyessége volt, azzal kezdte válszát, hogy sohasem fordult még elő, hogy a király személyesen nyitott volna meg képviselőházi ülészakot. A Kossuth-ünnepen a kormány tényleg nem vett részt, de arra majd később felel. Ezután becsületszavára kijelentette, hogy közte és Körber, vagy Goluchowski között egyetlen szó sem esett azokról a kérdésekről, amiket Barabás említ. Majd ünnepelesen visszautasította azt a vádat, mintha a király nyomást akart volna gyakorolni a kormányra.

Megint csak nagy vihar közepette tette szavá Rátkay László függetlenségi párti képviselő, hogy a kormány nem jelent meg a Kossuth-ünnepen. Széll Kálmán erre is nyomban felelt, kijelentette, hogy ő Kossuth Lajos nagy érdemeit mindig elismerte, Kossuth Lajos azonban a Habsburg-ház uralmát lehetetlennek deklarálta s ezért neki, mint miniszterelnöknek, vi-gyáznia kell, hogy a nemzet életébe ellentmondások ne kerüljenek be.

A vihar azután lecsillapodott, az ülés még hátralévő része csendben folydogált tovább. A képviselők kitudultak a folyosókra és kíváncsian járkáltak az új épületben. Persze, régi jó magyar szokáshoz híven a folyosón elmúlt a harag, lecsillapodott a szenvedély, kormánypártiak és függetlenségiek vígan tereferáltak és amikor az egyik szabadelvűpárti honatya szemrehányást tett az ellenzéknek, amiért mindjárt az első ülésen ilyen ékte-len lármát rendezett, valamelyik függetlenségi párti képviselő nevetve felelt:

— Ma csak az akusztikát akar-tuk kipróbálni!